

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

54 762 02 Szociális asszisztens

Komplex szakmai vizsga

Szóbeli vizsgatevékenység

A „B” vizsgafeladat megnevezése: A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátások feltételei és a szociális munka módszerei

A vizsgafeladat időtartama: 30 perc (felkészülési idő 15 perc, válaszadási idő: 15 perc)
A vizsgafeladat értékelési súlyaránya: 30%

A 315/2013. (VIII.28.) Korm. rendelet 3.§. (2) bekezdésében foglaltak alapján a szakmai vizsga szóbeli tételét a ~~SKÉ-T/8064-14/2016~~ számon kiadom.

Jóváhagyta:

Mester Dániel
főosztályvezető

2016

NEMZETI REHABILITÁCIÓS ÉS SZOCIÁLIS HIVATAL

Érvényes: 2016. 11. 28-tól

Szakképesítés: 54 762 02 Szociális asszisztens

Szóbeli vizsgatevékenység

A „B” vizsgafeladat megnevezése: A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátások feltételei és a szociális munka módszerei

A vizsgafeladat ismertetése: A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátások feltételei és a szociális munka módszerei témakörből központilag összeállított szóbeli tételsor alapján.

A feladatsor 1-20-ig számozott vizsgakérdéseit ki kell nyomtatni, ezek lesznek a húzókérdések, amelyek tanári példányként is használhatóak.

A kérdésekhez segédeszköz nem használható.

A tételsor a 27/2016. (IX. 16.) EMMI rendeletben foglalt szakképesítés szakmai és vizsgakövetelménye alapján készült.

1. Mutassa be az alábbi, társadalmi problémának definiált jelenségek megoldási lehetőségeit a szociális törvény alapján!

A társadalom előregedése; hajléktalanság; jövedelemhiány; munkanélküliség; lakásfenntartási problémák; beteg hozzátartozók ellátása; fogyatékos ember a családban; krízishelyzet, egyéni és közösségi válsághelyzet; haláleset a családban;

Információtartalom vázlata:

- A társadalmi problémává válás okai
- Az időskorúak ellátásai
- A hajléktalanok ellátásai
- A jövedelem hiánya, a jövedelem vizsgálata, a jogosultság fogalma
- A lakásfenntartási problémák kezelése
- A beteg hozzátartozók ellátásának támogatása
- A fogyatékos emberek ellátásai
- A krízishelyzet, egyéni és közösségi válsághelyzet kezelése
- A halál esetén nyújtott ellátások

2. Értelmezze a természetbeni ellátások fogalmát, és mutassa be formáit a szociális, valamint a gyermekvédelmi törvény alapján!

Információtartalom vázlata:

- A természetben nyújtható ellátások szerepe a szociális ellátások rendszerében
- A szociális törvény szerinti természetben nyújtott ellátások formái
  - A köztemetés
  - A közgyógyellátás
  - Az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság
- A szociális törvény szerinti természetben nyújtott ellátások előnyei, hátrányai
- A természetbeni ellátás fogalma a gyermekvédelmi törvény alapján
- A gyermekvédelmi törvény szerinti természetbeni ellátások
  - Természetbeni támogatás rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény alapján
  - A gyermekétkeztetés típusai
- A gyermekvédelmi törvény szerinti természetbeni ellátások előnyei, hátrányai

3. Ismertesse a szociális törvény által szabályozott alapszolgáltatások formáit, és értelmezze az egyes szolgáltatások előnyeit, hátrányait!

Információtartalom vázlata:

- A szociális alapszolgáltatások megszervezésének célja
- A szociális alapszolgáltatások formái, előnyei, hátrányai
  - A falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás
  - Az étkeztetés
  - A házi segítségnyújtás
  - A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
  - A családsegítés
  - A közösségi ellátások
  - A támogató szolgáltatás
  - Az utcai szociális munka
  - A nappali ellátás

4. Ismertesse a személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított szociális ellátások célcsoportjait, az ellátások formáit és tartalmát!

Információtartalom vázlata:

- A szakosított szociális ellátások célcsoportjai
- A személyes gondoskodást nyújtó szakosított ellátások típusai, szervezeti formái és az intézmények által nyújtott ellátások tartalma
  - Az ápolást, gondozást nyújtó intézmények feladata, típusai
  - A rehabilitációs intézmények feladata, típusai
  - A lakóotthonok feladata, típusai
  - Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények feladata, típusai
  - A támogatott lakhatás feladata

5. Értelmezze a szociális és gyermekjóléti problémák pénzbeli ellátásokkal történő megoldásának előnyeit, hátrányait!

Információtartalom vázlata:

- A rászorultság szerinti és az alanyi jogon nyújtott támogatások előnyei, hátrányai
- A szociális törvény szerinti pénzbeli ellátások
  - Az időskorúak járadéka
  - Az aktív korúak ellátásának típusai
    - A foglalkoztatást helyettesítő támogatás
    - Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás
  - Az ápolási díj
  - A települési támogatás
- A gyermekvédelmi törvény szerinti pénzbeli ellátások
  - A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
  - A gyermekétkeztetés
  - A gyermektartásdíj megelőlegezése
  - Az otthonteremtési támogatás

6. Milyen jogok illetik meg a gyermekeket? Melyek a szülők legfontosabb jogai és kötelezettségei?

Információtartalom vázlata:

- A családok szerepe a gyermeknevelésben
- A gyermek mindenekfelett álló érdeke
- A gyermekek jogait biztosító jogi dokumentumok
- A gyermekek jogai és kötelességei
- A gyermeki jogok védelme
- A szülői jogok és kötelességek
- A gyermeki jogok érvényesítésének garanciái

7. Mutassa be a családi kapcsolatok fenntartásának jogszabályi lehetőségeit és korlátait!

Információtartalom vázlata:

- A családok védelmének jogi keretei
- A szülői felügyeleti jog tartalma
- A szülői felügyeleti jog korlátozása
- A gyámság értelmezése
- Az örökbefogadás és örökbeadás feltételei
- A családi kapcsolatok fenntartásának formái
- A családi kapcsolatok fenntartásának szabályai
- A családi kapcsolatok fenntartásának lehetőségei bentlakásos intézményekben

8. Ismertesse a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben ellátottak érdekvédelmi lehetőségeit!

Információtartalom vázlata:

- Az emberi jogok megjelenítése az Alaptörvényben
- Az érdekek érvényesülése a segítő folyamatban
- A kliens helye a szociális intézményekben, mint szervezetekben
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben ellátottak jogai
- A jogosultak érdekvédelme a személyes gondoskodás igénybevétele során
- Az ellátottjogi képviselő feladatai és jogosultsága
- A gyermekek jogainak érvényesítése a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátások során
- A gyermekjogi képviselő feladatai és jogosultsága
- Az érdekérvényesítés etikai dilemmái

9. Ismertesse a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások célját, az egyes ellátások feladatait!

Információtartalom vázlata:

- A gyermekjóléti alapellátások célja
- A Biztos Kezdet Gyerekház célja, tevékenysége
- A gyermekjóléti szolgáltatás célja, feladata
  - Család- és gyermekjóléti szolgálat
  - Család- és gyermekjóléti központ
- A gyermekek napközbeni ellátásának funkciója, formái
  - A bölcsődei ellátás
  - A családi napközi szolgáltatásai
  - A családi gyermekfelügyelet biztosításának feltételei
  - A házi gyermekfelügyelet funkciója
  - Az alternatív napközbeni ellátás lényege
- A gyermekek átmeneti gondozásának célja
  - A befogadó szülők által nyújtott ellátás
  - A helyettes szülő által nyújtott ellátás
  - A gyermekek átmeneti otthonának tevékenysége
  - A családok átmeneti otthonának feladatai

10. Mutassa be a gyermekvédelmi törvény által szabályozott gyermekvédelmi szakellátásokat és szolgáltatásokat!

Információtartalom vázlata:

- A gyermekvédelmi szakellátások célja
- A gyermekvédelmi szakellátások formái
- Az otthont nyújtó ellátások feladatai
- Az utógondozói ellátás lényege
- A területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás tevékenysége
- A nevelőszülő feladatai, a nevelőszülői ellátás előnyei, hátrányai
- A gyermekotthoni ellátások formái, feladatai
  - A speciális gyermekotthonok ellátásai

11. Értelmezze a gyermekvédelmi gondoskodás fogalmát, és mutassa be a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedéseket!

Információtartalom vázlata:

- A gyermekvédelmi gondoskodás fogalma, formái
  - A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzet megállapítása
  - A védelembe vétel célja, lényege
  - A családbafoogadás
  - Az ideiglenes hatályú elhelyezés célja, lényege
  - A nevelésbe vétel
  - A nevelési felügyelet elrendelése
  - Az utógondozás elrendelése
  - Az utógondozói ellátás elrendelése
  - A megelőző pártfogás elrendelése, megszüntetése
- A szülői felügyeleti jog tartalma
- A gyermek gondozási helyének meghatározása

12. Értelmezze a szociális munkát a humán ökoszisztéma kapcsolatrendszerében!

Információtartalom vázlata:

- A humán ökoszisztéma elmélete
- Az egyén és környezete kölcsönhatása a humán ökoszisztéma szintjein
  - A fizikai szint
  - Az intraperszonális szint
  - Az interperszonális szint
  - A család és más kiscsoport
  - A helyi közösségek
  - A kulturális szint
  - Az állam, a nemzet és a társadalom szintje
- A szociális munka célja
- A szociális munka és a humán ökoszisztéma kapcsolata

13. Értelmezze egy, a gyakorlata során megismert kliens szükségleteinek és problémáinak rendszerét Abraham Maslow szükséglet-piramisa alapján!

Információtartalom vázlata:

- A szükséglet és a motiváció fogalma
- Az emberi szükségletek rangsorolása Abraham Maslow szerint
  - A piramis 5 szintje
  - A piramis 7 szintje
- A gyakorló intézmény típusa, feladatai
- A kliens problémája, mellyel az intézményhez fordult
- A szükségletfelmérés módszerei gyakorló intézményében
- A kliens szükségleteinek listája és problémarendszere a szükségletpiramis alapján
- A kliens mozgósítható erőforrásai
- A kliens szükségleteinek kielégítésébe bevonható ellátások

14. Mutasson be egy olyan, a gyakorlat során megismert esetmegoldó tevékenységet, melyben Önnek is voltak feladatai!

Információtartalom vázlata:

- Az esetkezelés fogalma
- Az esetkezelés elméletei és irányzatai
- A kliens problémája, mellyel az intézményhez fordult
- A jogszabályokban leírt önkormányzati megoldási lehetőségek
- A jogszabályok szerinti nem önkormányzati megoldási lehetőségek
- A tereptanár által Önre bízott részfeladatok bemutatása
- Az Ön által önállóan végzett feladatok, módszerek bemutatása
- Az Ön szakmai kompetenciáinak mérlegelése a feladatellátással kapcsolatban
- Az Ön etikai megfontolásai a feladattal kapcsolatban
- A feladat elvégzésének időrendje
- A feladat ellátásának értékelése
- Az esetkezelés adminisztrációja

15. Mutassa be a szociális csoportmunka módszerének alkalmazását a segítő folyamatban!

Információtartalom vázlata:

- A szociális csoportmunka alkalmazásának célja és lehetőségei
- A szociális csoportmunka tervezésének legfontosabb feladatai
- A leggyakoribb problémák, amelyek kezeléséhez alkalmazzák a szociális csoportmunkát
- A szociális csoportmunka modelljei
- A csoportfejlődés szakaszai
- A csoportkohézió fogalma
- A megfigyelt csoportdinamikai jelenségek
- A szociális csoportmunka várható eredményei
- A szociális asszisztens lehetséges feladatai a szociális csoportmunkában

16. Mutassa be a szociális ellátásban alkalmazható családsegítő tevékenységet!

Információtartalom vázlata:

- A család szerkezete, funkciói
- A családi szerepek értelmezése
- A szerepkonfliktusok és szerepzavarok a családban
- A család segítéséhez mozgósítható belső és külső erőforrások
- A családsegítésben használt elméletek, módszerek
- A jelzőrendszer feladatainak jogi keretei
- A jelzőrendszer működésének, működtetésének feltételei
- A beavatkozási dilemma értelmezése a családsegítésben, a családgondozásban
- A feladatok megosztása családsegítésben résztvevő team tagjai között
- A családsegítés adminisztrációja, a használt dokumentumok
- A szociális asszisztens által a családsegítő folyamatban végezhető feladatok

17. Ismertesse a gyermekjóléti szolgáltatás fogalmát, és mutassa be a gyermekjóléti szolgálat tevékenységét!

Információtartalom vázlata:

- A gyermekjóléti szolgáltatás célja, feladatai
- A gyermekjóléti szolgálat működtetése
- A gyermekjóléti szolgálat tevékenysége
- A gyermekjóléti központ alapellátási szolgáltatásai és speciális feladatai
- A gyermekjóléti szolgálat kapcsolatrendszere
- A gyermekjóléti szolgáltatás igénybevételéhez kapcsolódó dokumentumok
- A szakmai tevékenység és a forgalom rögzítéséhez kapcsolódó dokumentumok
- A beszámolókhöz, jelentési kötelezettségekhez kapcsolódó dokumentumok
- A gyermekjóléti szolgálat innovatív forrásteremtési lehetőségei

18. Értelmezze a közösségi szociális munka fogalmát, ismertesse alkalmazásának lehetőségeit, és mutasson be egy közösségfejlesztési tevékenységet!

Információtartalom vázlata:

- A közösségi szociális munka elméletei, céljai
- A közösségi szociális munka formái, alkalmazásának lehetőségei
- A közösségi szociális munka probléma megközelítése, eszköztára
- A közösségi szociális munka jogszabályi háttere
- A közösségfejlesztő tevékenység célja
- A közösségi profil funkciója
- A gyakorlóhelyén felhasznált közösségfejlesztési eszközök, módszerek
- A szociális asszisztens feladatai a közösségfejlesztő munkában
- A közösségfejlesztő tevékenység eredményei

19. Értelmezze a szupervízió fogalmát, jelentőségét, és mutassa be formáit!

Információtartalom vázlata:

- A szupervízió fogalma, funkciója
- A szupervízió formái
- A szupervízió jelentősége a szociális segítség folyamatában
- A szupervízió jelentősége a szociális szakemberek tevékenységében
- A gyakorló helyen alkalmazott szupervíziós formák
- A szupervízió jelentősége a gyakorlók tevékenységében
- A szupervízió esetleges hiányának okai

20. Gyakorlati példákkal illusztrálja és értelmezze a szociális munka dilemmáit!

Információtartalom vázlata:

- A dilemma fogalma, típusai
- A beavatkozás dilemmája
- Az értékelő dilemma (érdemes – érdemtelen)
- A kontroll dilemmája a szociális munkában
- Az elkötelezettség (lojalitás) dilemmája
- Az autonómia dilemmája
- A felelősség dilemmája
- Érdék- és értékütközések, versengő értékek a szociális munkában
- A dilemmák feloldásának módjai
- A Szociális Munka Etikai Kódexe